

besluit

onderwerp: Voorleggen beleidslijn spuitvrije zones voor wensen en bedenkingen raad

datum besluit door college B&W: 2 juni 2026

besluit:

1. De raad voor te stellen geen wensen en bedenkingen in te dienen tegen de voorgestelde beleidslijn inhoudende dat het aspect 'spuitvrije zones' voor initiatiefnemers niet als belemmering wordt gehanteerd (scenario 3).
-

overwegingen college indien besluit afwijkend is van het ambtelijk voorstel:

Minderheidsstandpunt wethouder E.S.F. Schepers-Janssen:

Wethouder Schepers-Janssen kan zich gedeeltelijk verenigen met het voorliggende besluit inzake spuitvrije zones, in die zin dat zij het belang onderschrijft van het mogelijk maken van ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Wethouder Schepers-Janssen is echter van mening dat bij de afweging van belangen de bescherming van de gezondheid van omwonenden en gebruikers zwaarder dient te wegen. Gezien de bestaande onzekerheden over de effecten van gewasbeschermingsmiddelen acht de wethouder het gerechtvaardigd om terughoudendheid te betrachten en het voorzorgsbeginsel leidend te laten zijn.

paraaf secretaris:

B&W-nota

aanleiding:

De Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State (AbRvS) vindt dat er afstand moet zijn tussen gevoelige functies en de agrarische gronden waar gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt. Een afstand van 50 meter tussen deze gevoelige functies en agrarische bedrijvigheid (uitgaande van de planologische situatie) is volgens de AbRvS 'niet onredelijk'. In de praktijk blijkt deze afstand echter problematisch. Het aspect 'spuitvrije zones' is daarom een actueel topic. Vanuit inwoners en de raad zijn er ook vragen gesteld over hoe om te gaan met spuitvrije zones: mogen er wel of geen ontwikkelingen plaatsvinden in deze spuitvrije zone van 50 meter? Op dit moment zijn er circa 20 aanvragen waarbij spuitvrije zones een aspect is. Soms komt het aspect naar voren bij al lang lopende projecten en vormt de spuitvrije zone het sluitstuk van een ontwikkeling waardoor deze projecten plotseling stil zijn komen te liggen.

Wij stellen daarom voor om ontwikkelingen wel mogelijk te blijven maken. Gezondheid is een belangrijk aspect in het kader van ontwikkelingen. In het kader van spuitvrije zones is er nog steeds geen eenduidig antwoord te geven op de vraag wanneer welke stoffen nu daadwerkelijk leiden tot gezondheidsrisico's (causaal verband is nog niet aangetoond). Ondanks dat er sprake is van onzekerheden, stellen wij voor ontwikkelingen mogelijk te maken. Alle belangen afwegende denken wij dat het mogelijk maken van ontwikkelingen op dit moment belangrijker is. Gemeenten gaan hier verschillend mee om en er kunnen meerdere keuzes gemaakt worden, waarbij elke keuze of scenario voor- en nadelen heeft en risico's met zich meebrengt. Dit voorstel is daarom ook bedoeld om de discussie ten aanzien van de omgang van spuitvrijezones op gang te brengen (zie bijlage voor de scenariostudie).

voorstel:

1. De raad voor te stellen geen wensen en bedenkingen in te dienen tegen de voorgestelde beleidslijn inhoudende dat het aspect 'spuitvrije zones' voor initiatiefnemers niet als belemmering wordt gehanteerd (scenario 3).

beoogd effect:

Input en draagvlak bij de raad op te halen voor de voorgestelde beleidslijn.

argumenten:

1.1. Met voorgestelde beleidslijn worden ruimtelijke initiatieven in het buitengebied mogelijk gemaakt.

Met de voorgestelde beleidslijn worden ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Initiatiefnemers weten waar ze aan toe zijn, maken geen eventuele kosten voor een onderzoek en lopen geen (extra) vertraging op. We maken initiatiefnemers bewust van de risico's rond spuitvrije zones en initiatiefnemers worden dringend geadviseerd om met de agrariër/grondeigenaar schriftelijke afspraken te maken. Regelgeving vanuit het Rijk wordt afgewacht en tot die tijd worden ontwikkelingen mogelijk gemaakt, zonder dat een extra motivatie in het kader van spuitvrije zones nodig is. We houden actief contact met relevante partijen en blijven ontwikkelingen volgen. Waar nodig kan deze beleidslijn worden bijgesteld mochten er nieuwe (wetenschappelijke) inzichten komen in de tussentijd.

1.2. We treden in overleg met de initiatiefnemer.

Bij ontwikkelingen waarbij spuitvrije zones een rol speelt, treden wij in overleg met de initiatiefnemer. Aangegeven wordt welke risico's er zijn, zoals de omstandigheid dat een plan kan worden vernietigd in bezwaar of beroep. Het doel van het overleg is bewustwording en risicoaanvaarding creëren bij een initiatiefnemer. Daarnaast worden initiatiefnemers dringend geadviseerd om met de agrariër/grondeigenaar schriftelijke afspraken te maken, zoals het niet gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen binnen een bepaalde afstand van de gevoelige functie. Ook wordt een nadeelcompensatieovereenkomst met de initiatiefnemer gesloten.

1.3. De rechtspraak van de Raad van State is vrij algemeen.

De jurisprudentie van de Raad van State is niet in zijn algemeenheid van toepassing op de Winterswijkse situatie. De jurisprudentie gaat met name over bomen- en fruitteelt en die teelt komt in Winterswijk bijna niet voor. In de praktijk werken boeren wel met een roulerend gewas (wisselteelt) om de bodem gezond te houden. Zo telen sommige boeren eens in de circa 8 jaar kortdurend lelies.

1.4. Uitvoerbaarheid wordt geborgd.

Het actief toetsen en afwegen van belangen kost veel tijd. De ambtelijke expertise om in het kader van gezondheid een goede afweging te maken ontbreekt. Indien wordt gewerkt met maatwerk, of het strikt naleven van de jurisprudentie, kan dit leiden tot onuitvoerbaarheid van plannen: plannen blijven lang liggen en/of initiatiefnemers moeten veel geld betalen voor een onderzoek waarvan het de vraag is of deze standhoudt bij de rechter. Ook is er aan de zijde van initiatiefnemer sprake van rechtsonzekerheid: er is geen sprake van duidelijkheid. Initiatiefnemers willen graag wonen en werken, daarbij is het voor hun van belang om met een duidelijke boodschap of grondhouding c.q. beleidslijn te komen.

1.5. Gezondheidskundig is het vooralsnog niet mogelijk aan te geven wat een veilige afstand is.

De GGD adviseert weliswaar in nieuwe situaties uit voorzorg tenminste 50 meter afstand te houden tussen landbouwgrond en kwetsbare bestemmingen, maar deze afstand is niet gezondheidskundig onderbouwd.

1.6. Er is nog geen regelgeving vanuit het Rijk of provincie.

Vanuit de provincie en het Rijk is er op dit moment geen sturing. De verwachting is dat het Rijk in januari 2027 met een convenant komt waarin wellicht meer duidelijkheid geboden wordt voor gemeenten en initiatiefnemers.

1.7. Imagoschade wordt voorkomen.

De huidige onduidelijkheid en het (plotseling) stagneren van de plannen zorgt niet voor een goede beeldvorming van de overheid bij initiatiefnemers.

kanttekeningen:

1.1. Er zijn juridische risico's.

De Raad van State heeft in uitspraken bepaald dat buiten een zone van 50 meter tussen een gevoelige functie (zoals wonen) en agrarische gronden waar gewasbeschermingsmiddelen gebruikt kunnen worden "niet onredelijk" is. Op een afstand van meer dan 50 meter is minder sprake van drift en de gezondheid van mensen zou dan minder in het gedrang komen. Als de afstand kleiner is dan 50 meter, moet heel zorgvuldig worden onderzocht of dat in die specifieke situatie verantwoord is. De Raad van State gaat hierbij uit van de planologische mogelijkheden en niet van de feitelijke situatie. De rechter stelt strenge eisen aan de onderbouwing. Algemene verwijzingen naar wetenschappelijk onderzoek zijn niet voldoende; er moet sterk en overtuigend bewijs zijn dat een kleinere afstand veilig is. Daarom worden uitzonderingen op de 50-meterregel niet snel gehanteerd. De rechtspraak is vooral van belang en relevant bij gewassen die hoog zijn, zoals fruitbomen. De drift bij dergelijke gewassen is meer aanwezig, omdat er vrij hoog gespoten moet worden. Zoals gezegd gaat de jurisprudentie met name over bomen- en fruitteelt en die teelt komt in Winterswijk bijna niet voor. Om die reden stellen wij voor om het aspect 'spuitvrije zones' niet tegen te werpen aan de initiatiefnemer (scenario 3). Dit kan er wel toe leiden dat een initiatiefnemer risico loopt. De kans bestaat namelijk dat een omgevingsvergunning/wijziging omgevingsplan wordt vernietigd in bezwaar en beroep, waardoor initiatiefnemers te maken kunnen krijgen met extra kosten en dat de plannen niet door kunnen gaan. Ook de gemeente loopt een risico, bijvoorbeeld in het kader van aansprakelijkheidsstelling en het moeten vergoeden van eventuele proceskosten. Een verleende omgevingsvergunning waarbij de spuitvrije zone niet wordt tegengeworpen, kan in bezwaar of beroep vernietigd worden.

1.2. Een convenant hoeft geen bindende regels te bevatten.

Het Rijk is bezig met het maken van een convenant. Hierbij is onder andere LTO (ondernemersorganisatie voor Nederlandse boeren en tuinders) betrokken. Naar verwachting komt dit convenant begin volgend jaar. Tevens is de verwachting dat in dit convenant heldere afspraken staan over hoe om te gaan met gewasbeschermingsmiddelen en ontwikkelingen. Het is niet zeker of het convenant dusdanig bindende afspraken of regels kent dat gemeenten ook makkelijk kunnen toepassen – een convenant is immers geen wet. Daarom geldt dat de voorgestelde beleidslijn periodiek wordt geëvalueerd en aangepast of herzien naar aanleiding van nieuwe inzichten of regelgeving.

1.3. Gezondheidsrisico's kunnen aanwezig zijn.

Op dit moment is de wetenschap nog niet duidelijk welke gezondheidsschade op kan treden op de lange termijn.

financiën:

Binnen bestaande budgetten is er geen ruimte om te zorgen voor expertise in huis. Ook kan de gemeente veroordeeld worden voor het betalen van proceskostenvergoeding bij een geslaagd bezwaar of beroep of aansprakelijk worden gesteld waarbij een schadevergoeding aan de orde is.

communicatie:

Nadat de voorgestelde beleidslijn voor wensen en bedenkingen heeft voorgelegd bij de raad, communiceren we met initiatiefnemers.

betrokkenenparagraaf:

Recentelijk zijn gesprekken gevoerd met enkele melkveehouders en afgevaardigden van het LTO. De inhoud en gedachten zijn ook met hen gedeeld. Zij hebben verteld over de dagelijkse praktijk. Dit hebben we verwerkt in de argumentatie van dit voorstel. Inwoners of andere belanghebbenden zijn niet betrokken geweest.

relatie met andere besluitvorming/projecten/beleid:

N.v.t.

vervolg:

Bij positieve besluitvorming gaan we werken conform de voorgestelde lijn. Eventuele wijzigingen zijn mogelijk naar aanleiding van nieuwe inzichten of uitspraken. Mochten deze nieuwe inzichten of uitspraken leiden tot wezenlijke aanpassingen van de beleidslijn, dan wordt het nieuwe concept weer voorgelegd voor wensen en bedenkingen.

bijlagen:

<i>Omschrijving</i>	<i>Openbaar</i>
1. Scenariostudie spuitvrije zone	Ja
2. Raadsvoorstel	Ja
3. Concept raadsbesluit	Ja